

Thus, according to the current state of socio-economic development of the regions of Ukraine, it is necessary to take advantage of interregional cooperation in order to obtain the effect of increasing their competitive advantages. Organizational-economic modelling of interregional cooperation as a set of organizational and economic instruments that function on the organizational and economic parameters of system of management will lead to competitive advantages, the formation and strengthening of organizational capacity of Ukrainian economic entities and the efficiency of the regions in general.

Key words: *interregional cooperation, region, regional cooperation mechanism, organizational and economic model.*

УДК 332.122(477)

Н. В. Балабанова

ОЦІНКА ГАЛУЗЕВОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

У статті здійснено оцінку показників галузевої спеціалізації регіонів України, досліджено розподіл регіональної валової доданої вартості за видами економічної діяльності; виокремлено види економічної діяльності, які забезпечують найбільш істотний внесок у регіональний розвиток.

Ключові слова: *регіональний розвиток, коефіцієнти галузевої спеціалізації, валова додана вартість.*

Постановка проблеми. Підвищення ролі регіонів у соціально-економічному розвитку країни потребує впровадження дієвої державної регіональної політики та відповідних структурних перетворень на рівні економіки регіонів.

При розробці стратегій структурних перетворень треба враховувати такі проблеми, як необхідність зміцнення конкурентоспроможності економіки регіонів, вирівнювання диспропорцій регіонального розвитку, забезпечення на рівні регіональної економіки сприятливих умов для зростання добробуту населення, вирівнювання диспропорцій інвестиційних процесів на рівні регіональної економіки, активізації міжрегіональної співпраці, формування місткого внутрішнього ринку та створення дієвого інфраструктурного забезпечення для впровадження комплексу структурних перетворень економіки регіонів.

Крім того, слід враховувати, що кожен регіон має в рамках економічного простору країни власну спеціалізацію, яка є концентрацією на його території конкретних видів виробництва та у коротко- та середньостроковій перспективі визначає напрями його розвитку. Це визначає зростання наукового інтересу до визначення регіональних особливостей у розміщенні, структурі та динаміці галузей промисловості та обумовлює об'єктивну необхідність подальших досліджень у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню питань соціально-економічного розвитку регіонів, формуванню регіональної політики та показників галузевої спеціалізації регіонів присвячено роботи багатьох науковців, зокрема: О.Г.Білоруса, Н.Л.Гавкалової, З.В. Герасимчука, М.І.Долишнього, Б.М.Данилішина, Я.І.Жаліло, Е.М.Лібанової та інших.

Виклад основного матеріалу. Розвиток регіонів значною мірою базується на визначенні та використанні його сильних переваг, виявлення яких дозволяє сконцентрувати максимум зусиль та ресурсів на таких видах діяльності, в яких переваги виявляються більшою мірою. В свою чергу види діяльності, в яких

використовується переважна доля наявних в регіоні ресурсів та створюється найбільша частина доходів визначає їх спеціалізацію.

Основною тенденцією функціонування регіональних господарських комплексів в Україні є існування певної деформації галузевої структури у розрізі регіонів, яка з роками посилюється, зменшуючи віддачу галузей із високим наявним потенціалом. Сучасні процеси глобалізації, які супроводжуються посиленням регіоналізації, вказують на необхідність підвищення ефективності функціонування регіональних господарських комплексів та визначення раціональної спеціалізації як умови забезпечення сталості регіонального соціально-економічного розвитку [7].

Аналіз наукової літератури дозволив визначити, що автори, досліджуючи спеціалізацію регіонів, перш за все, акцентують увагу на групі показників, розрахунок яких певною мірою дозволяє визначити конкурентну стійкість регіону у окремих галузях та їх пріоритетність з точки зору забезпечення максимального задоволення потреб регіону за мінімальних витрат ресурсів та які переважно базуються на виявленні питомої ваги участі регіону у загальному поділу праці. До таких показників відносять коефіцієнт локалізації галузі на території регіону (коефіцієнт концентрації), коефіцієнт спеціалізації регіону в даній галузі та коефіцієнт локалізації виробництва на території регіону на одного мешканця.

Коефіцієнт локалізації виробництва на території регіону ($K_{л}$) представляє собою відношення питомої ваги кожної галузі в структурі виробництва до питомої ваги тієї ж галузі країни.

Коефіцієнт локалізації виробництва на одного мешканця (або коефіцієнт душевого виробництва) ($K_{д}$) розраховується як співвідношення частки галузі регіону у виробництві продукції відповідною галуззю в національних масштабах до частки населення регіону в загальній чисельності населення країни [6].

Коефіцієнт спеціалізації регіону в даній галузі ($K_{с}$) визначається як відношення питомої ваги галузі регіону у виробництві продукції відповідною галуззю в національних масштабах і питомої ваги регіону у валовому внутрішньому продукті (ВВП) країни [7].

Таблиця 1

Показники галузевої спеціалізації

Показник	Формула для розрахунку
Коефіцієнт локалізації виробництва ($K_{л}$)	$K_{л} = \langle Op \div Pr * 100 \rangle \div \langle Ok \div Pk * 100 \rangle$
Коефіцієнт локалізації виробництва на одного мешканця ($K_{д}$)	$K_{д} = \langle Op \div Oc * 100 \rangle \div \langle Hp \div Hc * 100 \rangle$
Коефіцієнт спеціалізації регіону в даній галузі ($K_{с}$)	$K_{с} = \langle Op \div Ok * 100 \rangle \div \langle Pr \div Pk * 100 \rangle$
<i>Op – обсяг промислового виробництва за певною галуззю регіону, од.вим.;</i> <i>Pr – загальний обсяг промислового виробництва регіону, од.вим.;</i> <i>Ok – обсяг промислового виробництва за певною галуззю країни, од.вим.;</i> <i>Pk – загальний обсяг промислового виробництва країни, од.вим.</i>	
Позначення складових	

Вважається, що якщо розрахункові показники дорівнюють чи більші від одиниці, то аналізовані галузі виступають як галузі ринкової спеціалізації і на їх основі можливе комплексотворення [7].

Враховуюче те, що прибуток на рівні регіону вимірюється не кількістю природних ресурсів і підприємств, розмічених на його території, які є тільки чинниками створення прибутку, а показником валової доданої вартості (ВДВ) у розрахунку на душу населення [1] доцільно розрахувати показники галузевої

спеціалізації регіонів України на основі ВДВ за видами економічної діяльності, допускаючи, що галузь вважається пріоритетною, якщо питома вага ВДВ, створеної в ній, дорівнює або перевищує питому вагу ВДВ в цій галузі по країні:

$$K_c = \frac{x_i}{\sum_{i=1}^n x_i} \div \frac{x_j}{\sum_{j=1}^n x_j} \quad (1)$$

де, $i, j=1, \dots, n$ – види економічної діяльності

x_i (x_j) – валова додана вартість у галузі регіону (країни);

Таблиця 2

Отримані значення коефіцієнтів спеціалізації регіонів України за рівнем валової доданої вартості, 2015 р.

Область	Вид економічної діяльності														
	сільське господарство	добувна промисловість	переробна промисловість	постачання енергії	будівництво	торгівля	транспорт	готельно-ресторанна сфера	фінанси	нерухомість	сфера державного управління	охорона здоров'я	інформація та телекомунікації	наукова та технічна діяльність	освіта
Вінницька	2,11	0,17	1,12	1,27	0,65	0,60	0,68	0,63	0,36	0,95	1,34	1,16	0,64	0,28	1,20
Волинська	1,45	0,07	1,07	0,40	1,01	1,06	0,97	0,83	0,51	1,23	1,26	1,09	0,26	0,52	1,49
Дніпропетровська	0,65	3,39	1,58	0,72	0,61	0,75	0,79	0,69	0,71	0,88	0,73	0,85	0,46	0,50	0,82
Донецька	0,56	2,50	1,64	1,30	0,95	0,57	1,57	0,40	0,78	0,98	0,95	0,74	0,37	0,20	0,66
Житомирська	1,70	0,87	0,85	0,58	0,49	0,59	0,61	0,72	0,81	1,11	2,33	1,22	0,46	0,26	1,38
Закарпатська	1,25	0,09	0,90	0,46	1,05	0,91	1,14	2,09	0,68	1,34	1,49	1,64	0,26	0,33	1,75
Запорізька	1,04	0,39	1,96	2,97	0,41	0,66	0,52	0,93	1,10	0,75	1,02	1,09	0,34	0,39	0,97
Івано-Франківська	1,04	1,33	0,71	2,66	3,27	0,89	0,81	1,34	0,65	0,97	0,85	1,13	0,25	0,40	1,28
Київська	1,19	0,06	1,20	0,87	1,51	1,11	1,47	0,93	0,32	1,19	1,15	0,76	0,42	0,58	0,75
Кіровоградська	2,56	0,90	0,82	0,51	0,37	0,50	1,19	0,37	0,34	0,76	1,20	0,91	0,19	0,24	1,08
Луганська	1,44	2,76	0,96	0,65	0,46	0,31	0,64	0,38	0,52	1,10	1,98	1,03	0,50	0,48	1,15
Львівська	0,79	0,49	0,87	1,08	1,07	0,95	1,18	1,76	0,72	1,40	1,28	1,34	1,24	0,62	1,38
Миколаївська	1,78	0,07	0,90	2,15	0,74	0,79	1,35	0,85	0,48	0,76	1,35	0,89	0,36	0,37	1,08
Одеська	0,87	0,00	0,80	0,74	1,35	0,83	2,48	1,94	0,58	1,25	1,25	1,29	0,64	0,58	1,22
Полтавська	1,51	4,41	1,17	0,62	0,62	0,39	0,75	0,46	0,59	0,68	0,67	0,70	0,17	0,23	0,66
Рівненська	1,42	0,25	0,93	3,57	0,81	0,93	0,68	0,73	0,33	0,93	1,27	1,16	0,25	0,22	1,50
Сумська	1,84	1,47	1,09	0,57	0,37	0,70	0,58	0,53	0,52	1,00	1,33	1,02	0,26	0,27	1,21
Тернопільська	2,06	0,20	0,80	0,50	0,70	0,70	0,93	0,81	0,57	1,16	1,14	1,28	0,39	0,25	1,82
Харківська	1,01	1,52	1,04	0,90	0,90	0,80	0,98	0,91	0,67	1,03	0,95	1,04	1,13	0,83	1,35
Херсонська	2,66	0,04	0,70	0,68	0,36	0,61	0,72	1,14	0,62	0,96	1,26	1,18	0,31	0,32	1,42
Хмельницька	2,23	0,12	0,83	1,90	0,87	0,62	0,61	0,69	0,38	1,05	1,36	1,16	0,23	0,28	1,43
Черкаська	1,95	0,09	1,48	0,85	0,52	0,70	0,72	0,72	0,52	1,10	0,88	0,97	0,35	0,37	1,13
Чернівецька	1,81	0,06	0,44	1,20	1,46	0,66	0,76	1,33	0,62	1,38	1,52	1,58	0,42	0,40	2,15
Чернігівська	2,16	1,02	0,81	1,01	0,44	0,60	0,52	0,58	0,46	1,00	1,69	1,05	0,40	0,32	1,17
м.Київ	0,00	0,00	0,49	0,51	1,39	1,89	0,89	1,30	2,31	0,95	0,57	0,91	2,70	2,92	0,60

[розраховано на основі даних 5]

Слід зазначити, що розрахунок коефіцієнтів доцільно здійснювати в динаміці з метою дослідження тенденції до розвитку (або навпаки) галузевої спеціалізації регіонів та визначенні змін, які відбуваються протягом досліджуваного періоду.

За результатами розрахованих коефіцієнтів регіони України можна умовно поділити на три типи: ті, що передбачають сільськогосподарську, промислову спеціалізацію та спеціалізацію на наданні послуг. Спеціалізація на виробництві сільськогосподарської продукції є характерною переважно для центральних та західних регіонів, зайнятість в несільськогосподарському секторі є досить обмеженою. Основна частина промислового потенціалу сконцентрована у східних областях: Донецькій,

Дніпропетровській, Луганській, Запорізькій, Харківській, а також Полтавській та Сумській. Формування валової доданої вартості переважно у сфері послуг є характерним для Харківській, Київській, Закарпатській, Житомирській областей та Київ. Саме існуюча спеціалізація у коротко- та середньостроковій перспективі визначатиме напрями розвитку регіонів.

З метою визначення ролі галузей спеціалізації у формуванні валової доданої вартості регіонів України досліджено, які з них мають найбільшу питому вагу у структурі ВДВ та забезпечують найбільш істотний внесок у регіональний розвиток. Слід зазначити, що деякі автори виходять з того, що рівень провідних галузей (галузей спеціалізації регіонального господарського комплексу) повинен бути більшим від 7 % [7] (таблиця 3).

Таблиця 3

**Питома вага валової доданої вартості за видами економічної діяльності,
 2015 р.**

Область	Вид економічної діяльності														
	сільське господарство	добувна промисловість	переробна промисловість	постачання енергії	бульварнство	торгівля	транспорт	готельно-ресторанна сфера	фінанси	нерухомість	сфера державного управління	охорона здоров'я	інформація та телекомунікації	технічна діяльність	освіта
Вінницька	30,91	0,97	16,24	4,17	1,55	10,00	5,66	0,46	1,51	7,18	7,82	3,67	2,84	0,96	6,07
Волинська	21,29	0,39	15,57	1,30	2,41	17,75	8,01	0,61	2,11	9,27	7,35	3,45	1,15	1,77	7,57
Дніпропетровська	9,56	19,78	22,88	2,35	1,46	12,53	6,56	0,50	2,94	6,59	4,26	2,67	2,05	1,70	4,18
Донецька	8,16	14,55	23,77	4,26	2,25	9,54	12,99	0,30	3,23	7,41	5,52	2,34	1,64	0,68	3,35
Житомирська	25,00	5,08	12,29	1,91	1,16	9,98	5,03	0,53	3,34	8,37	13,58	3,84	2,06	0,87	6,97
Закарпатська	18,42	0,52	13,00	1,50	2,50	15,27	9,41	1,53	2,82	10,06	8,66	5,16	1,14	1,14	8,86
Запорізька	15,22	2,28	28,44	9,72	0,97	11,13	4,31	0,68	4,55	5,62	5,91	3,42	1,50	1,34	4,91
Івано-	15,29	7,74	10,30	8,70	7,80	14,99	6,70	0,98	2,67	7,33	4,96	3,56	1,11	1,38	6,50
Київська	17,44	0,36	17,40	2,86	3,59	18,57	12,11	0,68	1,32	8,96	6,71	2,39	1,85	1,98	3,78
Кіровоградська	37,60	5,22	11,95	1,68	0,88	8,39	9,85	0,27	1,40	5,74	7,00	2,87	0,86	0,82	5,46
Луганська	21,15	16,05	13,89	2,13	1,09	5,21	5,28	0,27	2,16	8,28	11,55	3,25	2,23	1,64	5,81
Львівська	11,54	2,84	12,65	3,54	2,56	15,98	9,76	1,29	2,99	10,53	7,47	4,23	5,52	2,10	6,99
Миколаївська	26,09	0,42	12,98	7,04	1,75	13,25	11,16	0,62	1,97	5,71	7,87	2,80	1,61	1,27	5,45
Одеська	12,75	0,01	11,62	2,43	3,21	13,94	20,46	1,42	2,40	9,38	7,29	4,07	2,85	1,99	6,18
Полтавська	22,15	25,71	16,94	2,02	1,49	6,56	6,20	0,34	2,46	5,14	3,92	2,19	0,76	0,78	3,35
Рівненська	20,81	1,47	13,50	11,68	1,93	15,63	5,60	0,53	1,37	6,98	7,40	3,64	1,12	0,74	7,60
Сумська	27,02	8,56	15,86	1,86	0,88	11,80	4,79	0,39	2,14	7,57	7,74	3,22	1,14	0,93	6,11
Тернопільська	30,23	1,18	11,61	1,63	1,66	11,79	7,73	0,59	2,36	8,75	6,64	4,05	1,75	0,85	9,20
Харківська	14,83	8,86	15,03	2,95	2,14	13,36	8,10	0,67	2,78	7,74	5,54	3,27	5,03	2,84	6,86
Херсонська	39,11	0,22	10,14	2,21	0,85	10,18	5,93	0,84	2,58	7,26	7,31	3,72	1,38	1,10	7,18
Хмельницька	32,74	0,70	12,10	6,21	2,07	10,34	5,04	0,50	1,56	7,94	7,92	3,65	1,03	0,95	7,26
Черкаська	28,60	0,53	21,44	2,78	1,25	11,81	5,97	0,53	2,13	8,26	5,12	3,06	1,54	1,27	5,71
Чернівецька	26,63	0,33	6,30	3,92	3,48	11,13	6,29	0,97	2,58	10,37	8,87	4,98	1,88	1,35	10,92
Чернігівська	31,78	5,95	11,72	3,30	1,04	10,13	4,26	0,43	1,90	7,53	9,82	3,30	1,80	1,10	5,94
м.Київ	0,02	0,00	7,13	1,68	3,31	31,66	7,37	0,95	9,56	7,14	3,30	2,86	11,99	9,98	3,06

[розраховано на основі даних 5]

Так, за отриманими значеннями питомих ваг окремих видів діяльності у структурі формування валової доданої вартості регіонів України сільське господарство, переробна промисловість, торгівля, сфера державного управління та інформація і телекомунікації здійснюють істотний внесок у регіональний розвиток за більшістю регіонів країни. Зокрема, в сфері сільського господарства в середньому по регіонах формується 22,7% валової доданої вартості (виключенням є м.Київ, де цей показник складає 0,02%); вклад переробної промисловості забезпечує в середньому формування 14,7% ВДВ (виключенням є Чернівецька область, де питома вага складає 6,3%); сфера торгівлі формує 12,9% ВДВ регіонів (у Луганській області – 5,2%, у Полтавській –

6,56%).

Формування валової доданої вартості у таких сферах діяльності, як добувна промисловість, постачання електроенергії та транспорт має більш специфічну регіональну диференціацію. Так, добувна промисловість здійснює значний вплив на регіональний розвиток таких областей, як Дніпропетровська (19,78%), Донецька (14,55%), Луганська (16,05%), Полтавська (25,7%), Харківська (8,9%). А такі напрями діяльності як наукова та технічна діяльність та інформація та телекомунікації забезпечують формування істотної частини ВДВ тільки для м.Києва.

Дослідження спеціалізації галузей (видів діяльності) регіональних комплексів за їх часткою у регіональній структурі галузі дозволило дійти висновків, що з однієї сторони, значні питомі ваги в формуванні регіональної доданої вартості окремих видів діяльності не обов'язково забезпечують спеціалізацію у регіональній структурі галузі. З іншої сторони, відсутність спеціалізації на рівні регіону може супроводжуватись значним його внеском у формування валової доданої вартості за окремими видами діяльності на національному рівні. Це може пояснюватися загальним відставанням регіону в економічному розвитку, або навпаки, наявністю більш виразної спеціалізації на інших видах діяльності; незначним поширенням даної сфери в цілому по країні (таблиця 4).

Таблиця 4

**Питома вага регіонів України у формуванні валової доданої вартості країни
 (за видами економічної діяльності), 2015 р.**

Область	Вид економічної діяльності														
	сільське господарство	добувна промисловість	переробна промисловість	постачання енергії	будівництво	торгівля	транспорт	готельно-ресторанна сфера	фінанси	нерухомість	сфера державного управління	охорона здоров'я	інформація та телекомунікації	наукова та технічна діяльність	освіта
Вінницька	6,51	0,51	3,47	3,94	2,01	1,84	2,12	1,96	1,13	2,95	4,15	3,60	1,98	0,87	3,70
Волинська	2,40	0,11	1,78	0,66	1,67	1,75	1,60	1,38	0,85	2,04	2,09	1,81	0,43	0,86	2,47
Дніпропетровська	6,56	34,18	15,90	7,25	6,19	7,52	7,99	6,91	7,15	8,82	7,37	8,51	4,64	5,00	8,30
Донецька	2,97	13,33	8,75	6,96	5,05	3,04	8,39	2,16	4,17	5,25	5,06	3,96	1,96	1,06	3,53
Житомирська	3,43	1,76	1,71	1,18	0,98	1,20	1,23	1,46	1,63	2,24	4,70	2,45	0,93	0,52	2,77
Закарпатська	1,95	0,14	1,40	0,72	1,63	1,42	1,77	3,26	1,06	2,08	2,32	2,55	0,40	0,52	2,73
Запорізька	4,36	1,65	8,27	12,53	1,72	2,79	2,20	3,93	4,63	3,14	4,28	4,57	1,43	1,65	4,08
Івано-Франківська	2,50	3,19	1,71	6,39	7,86	2,15	1,95	3,21	1,55	2,34	2,05	2,71	0,60	0,97	3,08
Київська	6,20	0,32	6,27	4,56	7,86	5,78	7,65	4,86	1,67	6,21	6,02	3,96	2,17	3,02	3,89
Кіровоградська	5,16	1,80	1,66	1,04	0,74	1,01	2,40	0,74	0,68	1,54	2,42	1,84	0,39	0,48	2,17
Луганська	1,70	3,25	1,13	0,77	0,54	0,37	0,75	0,44	0,62	1,30	2,34	1,22	0,59	0,57	1,35
Львівська	3,84	2,38	4,26	5,30	5,25	4,66	5,77	8,62	3,53	6,83	6,27	6,56	6,07	3,01	6,73
Миколаївська	4,41	0,18	2,22	5,34	1,83	1,96	3,35	2,12	1,18	1,88	3,35	2,20	0,90	0,92	2,67
Одеська	4,46	0,01	4,12	3,82	6,91	4,27	12,72	9,96	2,98	6,40	6,44	6,63	3,29	3,00	6,26
Полтавська	7,21	21,11	5,59	2,96	2,98	1,87	3,59	2,20	2,84	3,27	3,22	3,33	0,82	1,10	3,16
Рівненська	2,63	0,47	1,73	6,63	1,50	1,73	1,26	1,35	0,61	1,72	2,36	2,14	0,47	0,40	2,78
Сумська	3,97	3,17	2,36	1,23	0,80	1,52	1,25	1,15	1,12	2,17	2,87	2,20	0,56	0,59	2,60
Тернопільська	2,95	0,29	1,15	0,71	1,00	1,01	1,34	1,16	0,82	1,67	1,63	1,84	0,56	0,35	2,60
Харківська	6,32	9,52	6,49	5,65	5,62	4,98	6,13	5,71	4,21	6,43	5,95	6,50	7,08	5,21	8,47
Херсонська	4,58	0,07	1,20	1,17	0,61	1,04	1,24	1,97	1,07	1,66	2,16	2,03	0,53	0,55	2,44
Хмельницька	4,82	0,26	1,80	4,11	1,88	1,33	1,32	1,49	0,81	2,28	2,94	2,50	0,50	0,60	3,09
Черкаська	4,97	0,23	3,77	2,17	1,34	1,80	1,84	1,84	1,32	2,80	2,24	2,48	0,88	0,95	2,88
Чернівецька	1,83	0,06	0,44	1,21	1,47	0,67	0,77	1,34	0,63	1,39	1,54	1,59	0,43	0,40	2,17

Чернігівська	4,21	1,99	1,58	1,97	0,85	1,18	1,00	1,14	0,89	1,95	3,28	2,04	0,79	0,63	2,28
м.Київ	0,03	0,01	11,24	11,75	31,71	43,13	20,37	####	52,85	21,67	12,94	20,76	61,62	66,78	13,78

[розраховано на основі даних 5]

Так, майже третина національної валової доданої вартості в готельно-ресторанній сфері формується у м.Києві при одночасному незначному її внеску в регіональний розвиток (менше 1% регіональної доданої вартості).

Тому слід зазначити, що будь-який із показників, взятий окремо, недостатньо цілісно відображає сутність спеціалізації певної галузі в регіональному господарському комплексі. Так, показник питомої ваги галузі спеціалізації в господарському комплексі регіону значною мірою залежить від розвитку промислового комплексу в цілому, тому висока питома вага, наприклад, харчової промисловості в господарському комплексі регіону, яка взята окремо, може бути ознакою як спеціалізації регіону, так і його відставання в промисловому розвитку [7].

Висновки. По-перше, розрахунок коефіцієнтів спеціалізації здійснено на основі валової доданої вартості регіонів за видами економічної діяльності. За результатами розрахованих коефіцієнтів регіони України умовно поділено на три типи: ті, що передбачають сільськогосподарську, промислову спеціалізацію та спеціалізацію на наданні послуг.

По-друге, з метою дослідження, які з видів діяльності мають найбільшу питому вагу у структурі ВДВ визначено, що такі види діяльності, як сільське господарство, переробна промисловість, торгівля, сфера державного управління та інформація і телекомунікації здійснюють істотний внесок у регіональний розвиток за більшістю регіонів країни. Зокрема, в сфері сільського господарства в середньому по регіонах формується 22,7% валової доданої вартості; вклад переробної промисловості забезпечує в середньому формування 14,7% ВДВ; сфера торгівлі формує 12,9% ВДВ регіонів.

По-третє, визначено, що значні питомі ваги в формуванні регіональної доданої вартості окремих видів діяльності не обов'язково забезпечують спеціалізацію у регіональній структурі галузі. При цьому, відсутність спеціалізації на рівні регіону може супроводжуватись значним його внеском у формування валової доданої вартості за окремими видами діяльності на національному рівні. Це може пояснюватися різними умовами та факторами, зокрема, загальним відставанням регіону в економічному розвитку; наявністю більш виразної спеціалізації на інших видах діяльності; незначним поширенням даної сфери в цілому по країні.

Список використаної літератури

1. Безугла В. О. Інтегральна оцінка конкурентоспроможності регіонів України / В. О. Безугла // Научно-технический сборник. – 2006. - №70. - С. 53 – 60.; Bezuhla V. O. Intehralna otsinka konkurentospromozhnosti rehioniv Ukrainy / V. O. Bezuhla // Nauchno-tekhnycheskyi sbornyk. – 2006. - №70. - S. 53 – 60.
2. Данилишин Б. М. Просторова організація продуктивних сил України: мезо- та мікрорегіональний рівень / Б. М. Данилишин, Л. Г. Чернюк, М. І. Фащевський; Рада із вивчення продуктивних сил України НАН України. – Вінниця: Книга-Вега, 2007. – 572 с.; Danylyshyn B. M. Prostorova orhanizatsiia produktyvnykh syl Ukrainy: mezo- ta mikrorehionalnyi riven / B. M. Danylyshyn, L. H. Cherniuk, M. I. Fashchevskiy; Rada iz vyvchennia produktyvnykh syl Ukrainy NAN Ukrainy. – Vinnytsia: Knyha-Veha, 2007. – 572 s.
3. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія / за ред. З.С. Варналія. – К.: НІСД, 2007. – 820 с.; Derzhavna

rehionalna polityka Ukrainy: osoblyvosti ta stratehichni priorytety: monohrafiia / za red. Z.S. Varnaliia. – K.: NISD, 2007. – 820 s.

4. Державне управління регіональним розвитком України: монографія/ за ред. В. Є. Вороніна, Я. А. Жаліла. – К.: НІСД, 2010. – 288 с.4; Derzhavne upravlinnia rehionalnym rozvytkom Ukrainy: monohrafiia/ za red. V. Ye. Voronina, Ya. A. Zhalila. – K.: NISD, 2010. – 288 s.

5. Офіційний сайт державної служби статистики України: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> – Назва з екрану.; Ofitsiyni sait derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy: [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua> – Nazva z ekranu.

6. Павлова С.Ю. Оценка конкурентоспособности отраслей региона на основе расчета показателей специализации: [Электронный ресурс] – Режим доступа к документу: <https://cyberleninka.ru/article/v/otsenka-konkurentosposobnosti-otrasley-regiona-na-osnove-rascheta-pokazateley-spetsializatsii>; Pavlova S.Yu. Otsenka konkurentosposobnosti otrasley regiona na osnove rascheta pokazateley spetsializatsii: [Elektronnyiy resurs] – Rezhim dostupa k dokumentu: <https://cyberleninka.ru/article/v/otsenka-konkurentosposobnosti-otrasley-regiona-na-osnove-rascheta-pokazateley-spetsializatsii>

7. Управління регіональним розвитком: проблеми та перспективи: монографія / Н. Л. Гавкалова, Л. Й. Аведян, Г. М. Шумська та ін.; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Гавкалової Н. Л. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – 400 с.; Upravlinnia rehionalnym rozvytkom: problemy ta perspektyvy: monohrafiia / N. L. Havkalova, L. Y. Avedian, H. M. Shumska ta in.; za zah. red. dokt. ekon. nauk, profesora Havkalovoi N. L. – Kh. : Vyd. KhNEU im. S. Kuznetsia, 2013. – 400 s.

Стаття надійшла до редакції 30.04.2017.

N.V.Balabanova

EVALUATION OF THE INDUSTRY SPECIALIZATION OF THE REGIONS OF UKRAINE

The article evaluation of sectoral specialization of regions of Ukraine, Distribution of regional gross value added of economic activities; singled out economic activities that provide the most significant contribution to regional development.

The results calculated ratios regions of Ukraine conditionally divided into three types: those involving agricultural, industrial specialization and specialization in providing services. Determined that specialization in agricultural production is characteristic mainly for the central and western regions, employment in non-agricultural sector is very limited. The bulk of the industrial potential is concentrated in the eastern regions: Donetsk, Dnipropetrovsk, Luhansk, Zaporizhia, Kharkiv and Poltava and Sumy. Formation of gross value added mainly in the service sector is characteristic of Kharkiv, Kyiv, Zakarpattia, Zhytomyr and Kyiv regions.

According to the values of specific weights of certain activities in the structure of gross value added is defined regions of Ukraine that agriculture, manufacturing, trade, public administration and information and telecommunications exercise a significant contribution to regional development for most regions. In particular, in agriculture the average in regions formed 22.7% of gross value added; deposit processing industry provides an average of forming 14.7%; Trade sector generates 12.9% of value added areas. Formation of gross value added in such areas as mining, electricity and transport has a specific regional differentiation.

Research areas of specialization regional systems for their share of the regional structure of the industry has allowed to conclude that a significant share in the formation of regional value added certain activities do not necessarily provide specialization in regional industry structure. Instead, the lack of specialization at the regional level may be accompanied by his significant contribution to the formation of gross value added for individual activities at national level. This may be due to several factors and conditions, including the overall lag in the economic development of the region; the presence of a distinct specialization in other activities; spread of small areas in the whole country.

Determined what existing specialization in the short and medium term will determine the direction of development of regions.

Key words: *regional development, sectoral specialization factors, gross value added.*